

sem a magas agrárvámokat a parlamentben megszavaztatni.

Csak hogy ennek is megvan máris a maga kedvezőtlen hatása. Nem beszélünk most egyelőre a drágaságról, csakis arról a kedvezőtlen hatásról, melyet a magas agrárvámok magára a magyar mezőgazdaságra gyakoroltak. Igaz, hogy magasra szöktették a gabonárakat, de ezzel karöltve emelkedett a föld vételára és a földbérlet ára s ma jórészt megint ott tart a gazda, ahol előbb, hogy a földbe fektetett tőke és munka nem hozza meg a kamatait.

Ezért tartjuk mi megfontolandónak, hogy a jelenlegi agrárpolitika folytatandó-e vagy pedig új utakat kell keresnünk, hogy a gazdákon igazán segítsünk. Mert annak semmi értelme nincs, hogy az egész ország a gazdák adófizetője legyen s ezeknek ebből a helyzetből mégse legyen igazi hasznuk.

Az kétségtelen, hogy az erős, öntudatos iparfejlesztés, egyuttal a leghelyesebb agrárpolitika is. Ennek az eszmének kell megnyerni a gazdatársadalom vezetőit s akkor lehetséges lesz az, ami mindannyiunknak célja, hogy az érdekek kölcsönös respektálásával a termelő is, a fogyasztó biztosítva lássa a maga életfeltételeit.

Bontogatja szárnyait a fekete rém.

— Ázsiai kolera Zentán. — Hat halott! — Mindenütt fertőzött a Tisza. —

(Kiküldött munkatársunktól.) A lapok már röviden jelezték, hogy a Tisza mentén újra felütötte a fejét az ázsiai kolera. A néhány soros közlemény csak sejtetni engedte a veszélyt, de komolyan és érdemlegesen nem mutatott rá senki a veszély nagyságára. A sorok közül ránk vigyorgott ugyan a fekete rém csontos poftája, ijesztően suhogtatta meg fejünk felett halálhózzó kaszáját, de reménykedve azt hittük, hogy ez csak szeszélyes játéka a végítélet aratójának. Sajnos nem így lett. Szegedhez közel a Tisza mentén mindenütt újra bontogatja szárnyait a halál és már faktum gyanánt bebizonyította, hogy nem tréfa az ő munkája, hanem halálosan komoly végítélet.

Mindenütt fertőzött a Tiszavize. A zavaros hullámok a halál csiráját hordozzák keblükben. A palotás Szeged mellett is a pusztulás hömpölyög, sebezhetetlen ellenség orvtámadással gyilkolja a népet. Szegeden még nem gyilkolt a szörny, de gyilkolhat, mert rossz ómen gyanánt közel Szegedhez Zentán már halálhörgés jelzi, hogy igen is rettegni kell az oly sok esetben fumigált gyilkos betegségtől.

A Tiszamenti városok közül Zenta a főfészke a kolerának. A Délmagyarország munkatársa kinnt járt Zentán, az ázsiai állapotok, a piszkos utcák csak melegágya az amugy is gyorsan szaporodó bacillusoknak. Aki ismeri Zentát, az nem is csodálkozik, hogy a feketérém épen itt ütötte fel tanyáját. Pálinkabüsz és piszkos, ez jellemzi a várost. Most már halhörgés is.

Zentán voltam. Láttam a kolerát, megfeketedett holttest alakjában. A világ minden iszonyatát áttudom azóta érezni. A félelem, a rettegés minden várlációjában keresztülkukkázott rajtam. Országok réme, népek büntetése ez a zentai szörnybontogató feketérém.

Az ázsiai kolera terjedéséről és pusztításáról a következő tudósításunk számol be:

Hogyan kezdődött a kolera?

Három zentai orvos: Méri Sándor dr, Kalivoda István dr és Glück Pál dr éjjel-nappal azon fáradoznak, hogy szárnyát szegjék a már nagy mérvben elterjedt veszélynek. Nincs egy pernyi szabad idejük. Az orvosok a kolera keletkezését és elterjedését onnan magyarázzák, hogy a Tisza vize fertőzött volt és az első koleragyanus esetet letagadták. Rövid magyarázat, de valószínű.

Nem elégített ki a rövid válasz, a rendőrség segítségével kikutattam a fekete szörny minden lépését, mely azután hiven tükrözte vissza a keletkezés és elterjedés rémes részleteit.

December 7-én történt, hogy Nagy Ravasz Teréz zentai iskolás leány az iskolában rosszul lett. A kisleány másnapra koleragyanus tünetek közt meghalt. Természetesen, hogy az orvosokkal szemben mindig csökönyös nép, nem hallgatott az orvos tanácsára és még a család tagjai sem tettek semmiféle óvintézkedést.

December 9-én már Nagy Ravasz Vince, a kisleány édesapja is megbetegedett. Ezt már a járványkórházba vitték és ezzel megkezdődött a harc a kolera ellen.

Járványbizottság alakult, de ez már nem akadályozhatta meg az ázsiai kolera gyors terjedését. A Ravasz-családdal egy földel alatt lakó Tóth Pálné 24 éves mosónő s a munkásházak negyedében özvegy Cserven Pálné 60 éves napszámosasszony betegedett meg kolerában. Ravaszéknál már 8-án betegedett meg a kisleány, de a család eltagadta és csak mikor a kisleány meghalt, hívtak orvost. Vasárnap délből Ravasz Vince is meghalt a járványkórházban. Ugyanaznap még beteg lett Ravaszék hat hónapos gyermeke is kolerában. Kaiser dr egészségügyi felügyelő vasárnap délből Zentára érkezett és vezeti az óvintézkedések megtételét.

A hatóság energikusan védekezett, de a zentai nép nemtörődömsége nagyon megnehezítette munkáját. Hiába tiltotta el a rendőrség a fertőzött Tisza vizének ivását és őriztette a Tisza partját, vizet a lakosság mégis lopva vitt, jöllehet a város minden része el van látva artézi kutakkal. A kolerában elhunyt Repezhky Mihály is halálos ágyán bevallotta, hogy a Tisza vizét itta.

Ázsiai állapotok Zentán.

Még megsem állt a vonat a zentai vasútállomáson, már érezni lehetett az orrfacsaró karbolillatot. Az első impresszió az volt, hogy a város nagy gondot fordít a közegészségre. Ezt az impressziót azonban csakhamar megdöbbenő csalódás váltotta föl. A kolerától agyonszorongatott városban még most is szennyesek az utcák. Egy-egy ház előtt újra kísért a dezinficiáló karbolillat, rendőrök posztolnak az ekszponált házak előtt, nagyon szomorú a kép, de az utcán járó legények és leányok kacagva incselkednek, mintha halvány sejtelmük sem volna a nagy veszélyről.

A munkásházak negyedében már sok házon ott függ a figyelmeztető vöröscédula:

Koleragyanus!

Hatósági és hivatalos személyeken kívül bárkinek tilos a be-
menet.

Rendőrség.

Ennyi külső jel és a nép még most sem hisz a kolerában. Fumigálja az orvosok rendeletét és hogy az ő szavaikkal éljek, füttyöl az óvintézkedésekre.

Hatalmas plakátok hirdetik, hogy a Tisza vize fertőzött és életveszélyes belőle inni. Rendőrök őrzik a Tiszát és mégis akad számtalan vakmerő, aki azért is iszik a Tisza vizéből. Már három asszonyt fogtak el a rendőrök, akik Tisza vizet akartak haza szállítani. Volt olyan is, aki órajárányira elkerülte a rendőrvonalat, csak hogy Tiszavizet ihasson.

Ez az érthetetlen makacsság okozza a kolera rohamos terjedését.

Egy nagyon érdekes és jellemző esetnek voltam szemtanúja. Egy paraszttasszony jött be egy üzletbe és szemfedőt akart vásárolni.

— Milyen betegségben halt meg az ura?

— Sok pálinkát ivott és megütötte a guta.

— Talán kolerás volt? — kérdeztem.

— Olyat már ne mondjon az ur, tisztességes emberek vagyunk munk.:

— Nos és?

— Miért bolondítanak bennünket az urak, hiszen nincs is olyan betegség — replikázott a csökönyös asszony.

Egy jó félóra sem telt el, sirva jött vissza az asszony:

— Vegyék vissza a szemfedőt, nem kell.

— Miért?

— Mert ördög bujt az uramba, egészen megfeketedett.

A szerencsétlen asszony ura tényleg kolerában halt meg. Az orvosok megmagyarázták az asszonynak, de az mégsem hitte el.

— Nem kolera az. A pálinkától feketedett meg.

Ilyen ázsiai állapotok mellett természetesen nagyon nehéz dolguk van az orvosoknak és a hatósági közegeknek. A népet még a halál sem rettent meg. Pedig tizenkét koleragyanus közül már hat meghalt.

Ázsiai állapotok vannak Zentán. Minden iskola be van zárva. Hivőgy színtársulata is csak három napig játszhatott. Most a színtársulat a legnagyobb nyomorral küzd. Csak a korcsmák és kávéházak vannak reggelig nyitva. Miért?

Veszedelemben Szeged.

A palotás Szeged nem is sejt, hogy a feketérém csontos tenyere állandóan a fényes paloták fölött lebeg. Minden percben ránk törhet az alattomos ellenség.

Ugyanis Szeged piacán eddig is a zentai áru dominált. Most a hatóság betiltotta a zentai áruk piacra vitelét. Ez a zentaiaknak rengeteg anyagi veszteséget jelent. A semmivel sem törődő zentai parasztság úgy játsza ki ezt a rendeletet, hogy az árucikkéket átcsempészi a közeli Csókára és onnan szállítja tovább Szegedre.

Igy kerül azután Szegedre kolerafertőzött vidékről árucikk, anélkül, hogy valaki is gondolna annak dezinficiálására.

A lappangó veszély így óriási és annál komolyabb, mert a budapesti bakteriológiai intézet minden kétséget kizárólag bebizonyította, hogy a Tisza vize mindenütt fertőzött. A bakteriológiai intézet állítását legjobban az bizonyítja, hogy az ázsiai kolera leginkább a Tiszamenti halászházak között pusztít.

Ennyi pozitív adat után bátran kimondhatjuk, hogy Szeged bizony nagyon ekszponált helyen van és a veszély annál sokkalta nagyobb, mint amilyennek látszik. Nagyon ajánlatos lenne, sőt azt hiszem kötelessége is ez a városnak a Zentáról, illetve Csókáról behozott árucikkéket figyelemmel kísérni és minden alkalomkor dezinficiálni.

Hiszen a zentai pusztulás elrettentő példaképpül szolgálhat Szeged városnak. A feketérém már nem tréfál, hanem komolyan gyilkol.

A nép a koleráról.

A zentai intelligensebb osztály betart minden óvintézkedést. Megválogatja az ételeit, ha szükség van rá dezinficiálja a lakását. Ezzel szemben azonban a zentai köznép a legbámulatosabb csökönyösséggel tagad meg minden engedelmességet. Sőt, a legbutább nyakassággal épen az ellenkezőjét teszi, mint amit a rendeletek előírnak. Például keresve keresi az alkalmat, hogy a rendőroktól őrizetbe vett Tisza vizéből lopva is, de ihasson. Kíváncsiságból, vagy talán butaságból épen azokat a házakat keresik fel leggyakrabban, ahol a messzeikiáltó vöröscédulák vannak.

Végigmentem a karbóltól bűdös főutcán és rövid gyaloglás után a munkásház negyed törpe házait pillantottam meg. Könnyű volt itt az